

EKSPORT POLSKI DO STREFY EURO W 2011 ROKU¹

Wojciech Mroczek

W 2011 r. wystąpiła wyraźna różnica w dynamice polskiego eksportu do strefy euro i pozostałych krajów. Wzrost eksportu do strefy euro – najważniejszego dla Polski rynku eksportowego – był bowiem prawie dwukrotnie wolniejszy niż do pozostałych regionów traktowanych łącznie. Jednocześnie był on przeszło dwukrotnie niższy niż w 2010 roku. Tak więc spowolnienie w eksporcie do strefy euro było znacznie głębsze niż w eksporcie do pozostałych krajów. W efekcie udział strefy euro, w strukturze polskiego eksportu zmniejszył się z 55,8% do 54,1% (tabela 1).

W strefie euro w 2011 roku, zwłaszcza w jego drugiej połowie, ponownie zaznaczyły się tendencje recesyjne.

Nasilający się kryzys zadłużeniowy oraz pogarszająca się sytuacja na rynku pracy wyraźnie osłabiły popyt w tym regionie. W warunkach silnego obniżenia popytu krajowego² głównym czynnikiem kreującym wzrost importu strefy stał się popyt sektora eksportowego. Odzwierciedlał on znacznie wyższy wzrost gospodarczy w otoczeniu zewnętrznym strefy euro, zwłaszcza w krajach rozwijających się. Szczególnie dużą rolę we wzroście eksportu do najszybciej rozwijających się gospodarek ponownie odgrywały niemieckie przedsiębiorstwa³.

Wzrost importu strefy euro był więc silnie zróżnicowany zarówno w poszczególnych kategoriach towarów (wśród których najwyższą dynamiką odznaczał się import dóbr pośrednich, podczas gdy import dóbr finalnych wykazywał raczej tendencje stagnacyjne), jak i według głównych kierunków geograficznych (odnotowano stosunkowo wysoką dynamikę importu z krajów Europy Środkowej i Wschodniej, których gospodarki pozostawały najbardziej powiązane z sektorem eksportowym strefy euro).

Tabela 1

Eksport Polski według najważniejszych grup krajów

Wyszczególnienie	Wartość	Udział w eksporcie			Zmiany wartości w EUR		
	(mln EUR)	(w %)			(w % r/r)		
	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Ogółem	135 754	100,0	100,0	100,0	-15,5	22,6	12,8
Strefa euro	73 391	56,7	55,8	54,1	-11,6	20,6	9,3
Kraje spoza strefy euro	62 364	43,3	44,2	45,9	-20,1	25,1	17,2
- kraje UE	32 157	23,0	23,3	23,7	-17,9	24,5	14,4
-- z Europy Zachodniej ¹	15 042	11,0	11,1	11,1	-14,9	24,2	12,6
-- z Europy Środkowej i Wschodniej ²	17 115	12,0	12,2	12,6	-20,5	24,8	16,1
- kraje spoza UE	30 028	20,3	20,8	22,1	-22,5	25,7	20,0
-- kraje rozwinięte	8 646	6,0	5,8	6,4	-2,6	18,3	24,5
-- kraje b. ZSRR	11 696	7,7	8,3	8,6	-38,0	31,8	17,8
-- kraje rozwijające się	8 888	6,0	6,2	6,5	-11,3	26,1	19,6

¹ Dania, Szwecja, Wielka Brytania.

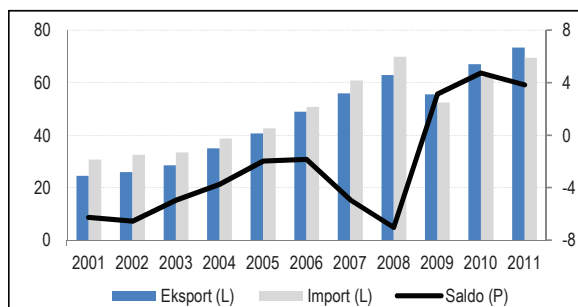
² Bułgaria, Czechy, Litwa, Łotwa, Rumunia, Węgry.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie wstępnych danych GUS.

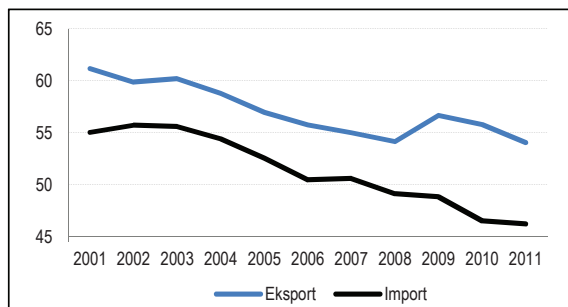
Zmiany struktury popytu w strefie euro miały istotny wpływ na polski eksport. Relatywnie wysoki popyt sektora eksportowego powodował, że w 2011 r. najszybciej rosła sprzedaż dóbr pośrednich (tabela 2). W 2011 r. ich wartość wzrosła w porównaniu z 2010 r.

o 15,6% (w tym do Niemiec o 18,8%), podczas gdy wzrost wartości eksportu dóbr gotowych był wielokrotnie niższy (sprzedaż dóbr inwestycyjnych i konsumpcyjnych do strefy euro zwiększyła się łącznie zaledwie o 2,4%).

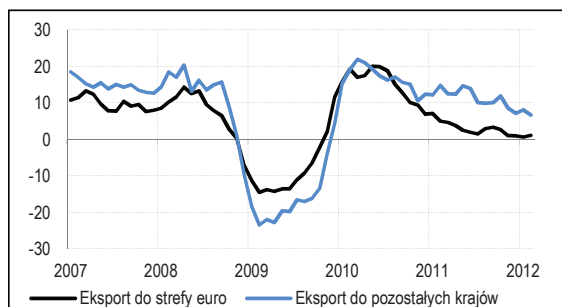
**Handel Polski ze strefą euro w latach 2001-2011
(w mld EUR)**

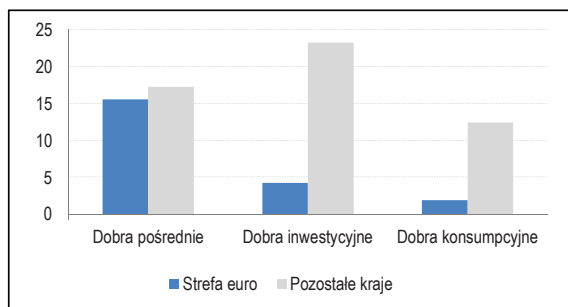
**Udział strefy euro w eksporcie i imporcie Polski (%)
w latach 2001-2011**

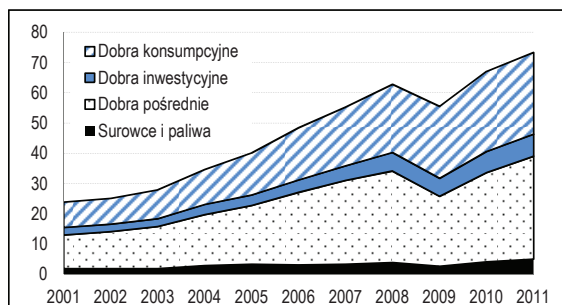
**Zmiany eksportu Polski do strefy euro i pozostałych krajów
(w % r/r, w cenach stałych) w latach 2007-2012**

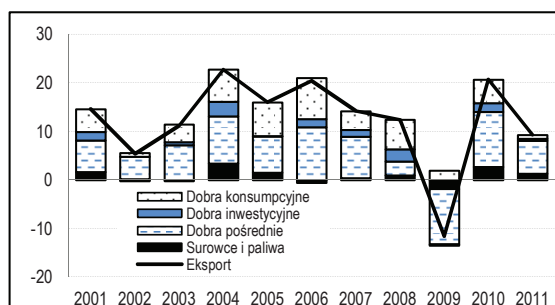
**Zmiany w eksporcie Polski do strefy euro i pozostałych krajów według głównych kategorii ekonomicznych
(w % r/r, w cenach bieżących) w 2011 r.**

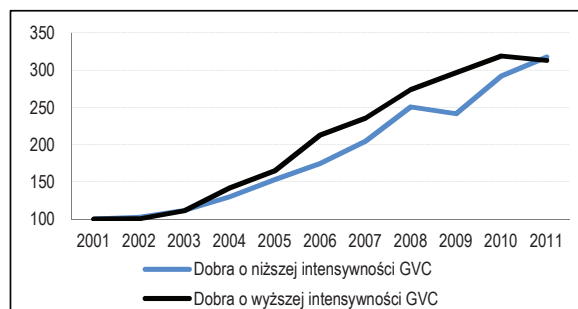
**Wartość eksportu Polski do strefy euro
w latach 2001-2011 według głównych kategorii ekonomicznych (w mld EUR)**

**Zmiany eksportu Polski do strefy euro
w latach 2001-2011 według głównych kategorii ekonomicznych (w % r/r, w cenach bieżących)**

Zmiany eksportu dóbr finalnych do strefy euro według kategorii o różnej intensywności handlu w ramach GVC (rok 2001=100, w cenach bieżących)

Zmiany eksportu dóbr finalnych do strefy euro według kategorii o różnej intensywności handlu w ramach GVC (w % r/r, w cenach bieżących)

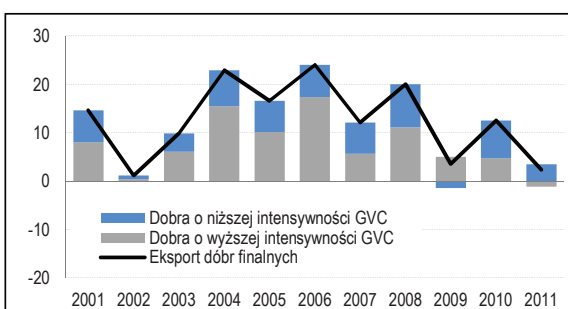

Tabela 2

Eksport Polski do strefy euro według głównych kategorii ekonomicznych

Wyszczególnienie	Wartość	Udział w eksporcie do strefy euro			Zmiany wartości w EUR		
	(mln EUR)	(w %)			(w % r/r)		
	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Ogółem	73 391	100,0	100,0	100,0	-11,6	20,6	9,3
Surowce i paliwa	5 098	4,9	6,3	6,9	-30,0	54,3	20,1
Żywność nieprzetworzona głównie dla przemysłu (111)	410	0,9	0,7	0,6	74,3	-6,6	-13,7
Towary zaopatrzeniowe dla przemysłu nieprzetworzone (21)	1 592	1,6	2,1	2,2	-31,9	55,1	14,7
Paliwa nieprzetworzone (31)	551	0,9	0,9	0,8	-29,4	30,1	-10,9
Paliwa przetworzone (322)	2 545	1,6	2,6	3,5	-47,1	102,1	44,4
Dobra pośrednie	33 976	41,5	43,8	46,3	-23,6	27,2	15,6
Półprzetworzone	19 882	22,9	25,0	27,1	-25,4	31,7	18,5
Żywność przetworzona głównie dla przemysłu (121)	385	0,5	0,5	0,5	-21,9	24,2	10,8
Towary zaopatrzeniowe dla przemysłu przetworzone (22)	19 496	22,4	24,5	26,6	-25,5	31,9	18,7
Części i akcesoria	14 094	18,6	18,8	19,2	-21,3	21,8	11,7
Części i akcesoria dóbr inwestycyjnych (42)	4 446	6,0	6,1	6,1	-33,4	22,8	9,1
Części i akcesoria środków transportu (53)	9 648	12,7	12,7	13,1	-13,9	21,3	12,9
Dobra finalne	34 256	53,4	49,8	46,7	3,6	12,5	2,4
Dobra inwestycyjne	7 287	10,7	10,4	9,9	-3,0	17,2	4,2
Dobra inwestycyjne (41)	5 183	7,6	7,8	7,1	-2,2	24,9	-1,6
Środki transportu przemysłowe (521)	2 104	3,1	2,6	2,9	-4,9	-1,3	21,9
Dobra konsumpcyjne	26 969	42,7	39,4	36,7	5,4	11,4	1,9
Żywność nieprzetworzona (112)	1 009	1,5	1,4	1,4	-16,5	13,6	4,3
Żywność przetworzona (122)	4 407	6,1	5,9	6,0	-7,9	17,7	10,7
Samochody osobowe (51)	4 750	10,3	7,5	6,5	19,7	-12,6	-5,5
Pozostałe środki transportu (522)	202	0,3	0,3	0,3	-40,7	21,8	0,1
Towary konsumpcyjne trwałego użytku (61)	7 669	12,5	12,0	10,4	10,8	15,9	-4,8
Towary konsumpcyjne półtrwałego użytku (62)	4 155	5,6	5,7	5,7	-4,2	22,4	9,1
Towary konsumpcyjne nietrwałego użytku (63)	4 778	6,4	6,6	6,5	9,2	24,5	8,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie wstępnych danych GUS.

Analiza zmian w eksporcie według głównych grup krajów i kategorii produktów wskazuje na wyraźne zróżnicowanie dynamik eksportu dóbr gotowych do strefy euro i pozostałych krajów między kategoriami o różnym stopniu intensywności handlu zorganizowanego w ramach międzynarodowych sieci produkcji i dystrybucji (*global value chains* – GVC). Wynika to przypuszczalnie z różnych modeli strategii realizowanych przez eksporterów, mających na celu utrzymanie relatywnie wysokiego poziomu eksportu w warunkach obniżającego się popytu na najważniejszych rynkach eksportowych. Eksporterzy takich produktów, jak dobra inwestycyjne, środki transportu czy konsumpcyjne dobra trwałe⁴, a więc działający na ogół w ramach międzynarodowych korporacji (przeważnie w sektorach o wysokim stopniu fragmentaryzacji produkcji), starali się utrzymać poziom eksportu dywersyfikując rynki zbytu. Dane statystyczne

wskazują bowiem na spadek wartości eksportu tych kategorii do strefy euro (o 1,8% r/r) i jednoczesny wyraźny wzrost sprzedaży do pozostałych krajów (o 20,3% r/r, wyższy nawet niż w 2010 r., gdy wyniósł 18,0%). W rezultacie podjętych działań ogólna dynamika sprzedaży (tzn. do krajów strefy euro i pozostałych) w tych kategoriach uległa stosunkowo niewielkiemu obniżeniu (z 11,6% w 2010 r. do 7,1% w 2011 r.).

Wyniki polskiego eksportu dóbr gotowych w kategoriach o wysokiej intensywności handlu w ramach GVC kontrastowały niekorzystnie zarówno z importem zewnętrznym strefy euro, jak i eksportem pozostałych krajów EŚW. Skala spadku eksportu z Polski samochodów osobowych, odbiorników telewizyjnych oraz komputerów (tabela 3) była bowiem większa niż wynikałoby to ze zmian popytu importowego w strefie euro⁵. Do spadku

eksportu samochodów osobowych z Polski przyczyniła się z jednej strony niekorzystna sytuacja na włoskim rynku motoryzacyjnym, który jest najważniejszym kierunkiem eksportu (w 2011 r. na Włochy przypadało 32,9% wartości eksportu samochodów z Polski)⁶, a z drugiej – niedopasowanie struktury eksportu do zmie-

niającego się popytu (lub raczej nienadążanie oferty eksportowej za zmianami popytu). Kryzys na rynku motoryzacyjnym (po zakończeniu dopłat z tytułu złomowania starych samochodów) najsilniej dotknął bowiem segment aut małych i kompaktowych, których produkcja dominuje w polskich fabrykach.

Tabela 3

Eksport głównych towarów (wg pozycji SITC) do krajów strefy euro

Wyszczególnienie	Wartość	Udział w eksporcie do strefy euro			Zmiany wartości w EUR		
	(mln EUR)	(w %)			(w % r/r)		
	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Samochody osobowe (781)	4 751	10,3	7,5	6,5	19,7	-12,6	-5,5
Części i akcesoria do pojazdów drogowych (784)	4 538	6,3	6,3	6,2	-7,9	19,9	7,9
Meble i ich części (821)	4 460	6,2	5,9	6,1	-8,6	15,6	11,9
Odbiorniki telewizyjne, monitory (761)	2 884	6,0	5,7	3,9	19,8	16,2	-25,2
Spalinowe silniki tłokowe i ich części (713)	2 209	2,6	2,7	3,0	-29,7	25,8	22,2
Miedź (682)	1 796	1,9	2,7	2,4	-4,8	70,2	0,6
Urządzenia elektryczne i nonelektryczne typu domowego (775)	1 758	2,5	2,4	2,4	23,2	15,7	7,4
Wyroby z metali nieszlachetnych (699)	1 598	1,9	1,8	2,2	-32,3	15,8	33,7
Artykuły z tworzyw sztucznych (893)	1 570	1,9	2,0	2,1	-9,3	30,5	14,5
Maszyny i urządzenia do automatycznego przetwarzania danych (752)	1 518	2,4	2,6	2,1	67,8	27,6	-11,8

Źródło: Obliczenia własne na podstawie wstępnych danych GUS.

Podobna sytuacja miała miejsce w eksporcie odbiorników telewizyjnych, które należą do najważniejszych towarów sprzedawanych na rynkach strefy euro. Azjatyckie koncerny montują w Polsce przede wszystkim telewizory LCD z podświetleniem fluorescencyjnym, na które popyt w Europie w 2011 r. uległ wyraźnemu obniżeniu. Najgłębsze spadki miały miejsce na dwóch największych rynkach – francuskim i niemieckim.

Z kolei eksporterzy produktów klasyfikowanych w kategoriach o mniejszej intensywności handlu w ramach zintegrowanych sieci produkcji prawdopodobnie starali się utrzymać realny wzrost eksportu do strefy euro dzięki szybkiemu dostosowaniu do zmian popytu, w tym poprzez obniżanie cen towarów eksportowanych (co w tej kategorii eksportu było znacznie łatwiejsze m.in. ze względu na mniejszą importochłonność produkcji). Mimo prawdopodobnie silniejszego obniżenia dynamiki cen transakcyjnych niż wolumenu, dynamika wartości eksportu do krajów strefy euro w tych kategoriach kształtowała się na stosunkowo wysokim poziomie (8,7% r/r). W tym przypadku wzrost wartości eksportu do strefy euro w 2011 r. okazał się niewiele niższy w porównaniu ze wzrostem sprzedaży do pozostałych krajów (eksport poza

strefę euro w tych kategoriach zwiększył się o 10,6% w 2011 r.).

Dynamika polskiego eksportu do poszczególnych krajów strefy euro była również wyraźnie zróżnicowana (tabela 4). Prawdopodobnie było to związane z aktywnością sektora eksportowego w poszczególnych krajach. W 2011 r. najszybciej rósł eksport do Niemiec (na które przypada 48,2% wartości eksportu z Polski do strefy euro), Holandii, Finlandii i Austrii, a więc ogólnie do krajów, które charakteryzowały się (poza Finlandią) stosunkowo wysoką dynamiką eksportu. W porównaniu z 2010 r. praktycznie nie zmieniła się sprzedaż do Włoch, Hiszpanii i Portugalii (a więc krajów silnie dotkniętych kryzysem zadłużeniowym⁷) oraz do Francji. Silny spadek wartości eksportu nastąpił natomiast do Irlandii.

Wzrost eksportu do krajów spoza strefy euro okazał się w 2011 r. znacznie wyższy niż wzrost sprzedaży do krajów unii gospodarczej i walutowej. Głównym czynnikiem różnicującym była znacznie wyższa dynamika popytu w tych krajach w porównaniu ze strefą euro. Dodatkowo wydaje się, że sytuacja w strefie euro wpłynęła także pośrednio na polski eksport do pozostałych krajów. Filie międzynarodowych korporacji, korzystając

Tabela 4

Eksport Polski do krajów strefy euro (wg wartości eksportu w 2011 r.)

Wyszczególnienie	Wartość	Udział w eksporcie			Zmiany wartości w EUR		
	(mln EUR)	(w %)			(w % r/r)		
	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Niemcy	35 394	46,2	46,8	48,2	-11,8	22,4	12,6
Francja	8 325	12,3	12,1	11,3	-5,3	19,5	2,1
Włochy	7 272	12,1	10,6	9,9	-3,2	6,2	1,8
Holandia	5 923	7,4	7,9	8,1	-11,4	27,5	12,2
Słowacja	3 304	4,0	4,8	4,5	-21,3	45,0	1,5
Hiszpania	3 253	4,6	4,8	4,4	-12,2	24,3	1,7
Belgia	3 140	4,3	4,2	4,3	-20,0	20,5	10,1
Austria	2 607	3,3	3,4	3,6	-18,1	23,9	13,0
Finlandia	1 010	1,4	1,3	1,4	-20,6	9,2	16,7
Estonia	761	0,8	0,8	1,0	-30,9	32,4	35,5
Grecja	595	1,1	0,8	0,8	1,0	-12,4	13,6
Portugalia	471	0,7	0,7	0,6	-0,8	20,8	1,9
Słowenia	464	0,7	0,6	0,6	-16,7	13,9	9,2
Irlandia	394	0,7	0,7	0,5	-30,2	21,2	-12,5
Cypr	221	0,3	0,1	0,3	65,9	-47,7	160,3
Luksemburg	199	0,2	0,2	0,3	-60,9	17,0	54,6
Malta	59	0,0	0,0	0,1	-34,2	45,8	145,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie wstępnych danych GUS.

z globalnie zorganizowanych sieci dystrybucji, mogły dokonać (jak wspomniano wyżej) reorientacji rynków zbytu w kierunku wzrostu sprzedaży do krajów o wyższej dynamice popytu. W konsekwencji sprzyjało to przyspieszeniu dynamiki eksportu dóbr gotowych. Eksport dóbr gotowych w kategoriach o dużej intensywności handlu GVC zwiększył się w 2011 r. do krajów spoza strefy euro o 20,3% (wobec wzrostu o 18,0% w 2010 r.). Na przykład w eksporcie do krajów b. ZSRR to właśnie kategorie związane z GVC były głównym czynnikiem wzrostu. Prawdopodobnie jednak przesunięcie eksportu z rynków strefy euro do innych krajów powodowało obniżenie cen jednostkowych towarów sprzedawanych poza strefą euro, przyczyniając się w konsekwencji do obniżenia *terms of trade*.

Z drugiej strony, bardzo ograniczony wzrost popytu w strefie euro prowadził do obniżenia dynamiki eksportu dóbr pośrednich do krajów spoza tego regionu. Obniżyła się bowiem dynamika aktywności filii korporacji międzynarodowych, tworzących sieci produkcji, których produkty gotowe przeznaczone były do sprzedaży w strefie euro. Dotyczyło to przede wszystkim eksportu części i akcesoriów (dynamika obniżyła się tu z 30,5% w 2010 r. do 8,4% w 2011 r.). Duża część tego eksportu przypada na kraje UE (spoza strefy euro), zwłaszcza na kraje EŚW. Przykładem dużego znaczenia handlu mię-

dzy filiami korporacji międzynarodowych (wewnątrz korporacji lub między korporacjami) może być eksport z Polski do Czech, w którym dobra pośrednie stanowią ponad połowę wartości. W 2011 r. wartość eksportu części i akcesoriów do Czech praktycznie nie zmieniła się w porównaniu z rokiem poprzednim.

¹ W artykule wykorzystano fragmenty tekstu Autora pt. *Handel zagraniczny - wyniki i tendencje* opublikowanego w: *Gospodarka i handel zagraniczny Polski w 2011 roku. Raport roczny*, red. J. Przystupa, IBRKK, Warszawa 2012.

² Według statystyki rachunków narodowych, popyt krajowy w strefie euro w 2011 r. wzrósł o 0,5%, natomiast eksport zwiększył się o 6,2%. W efekcie eksport okazał się istotnym czynnikiem wzrostu PKB, który zwiększył się o 1,5% (wpływ eksportu netto na wzrost gospodarczy okazał się więc najwyższy od czasu powstania strefy euro).

³ W 2011 r. na Niemcy przypadało 47,1% eksportu strefy euro do krajów BRIC (udział Niemiec w całym eksporcie zewnętrznym strefy euro był o ponad 10 pkt. proc. mniejszy). Ogółem kraje BRIC odbierały 19,0% eksportu Niemiec poza strefę euro, podczas gdy średnio w pozostałych krajach strefy euro było to 12,4%.

⁴ Za kategorie obejmujące dobra gotowe o wysokiej intensywności handlu w ramach regionalnych lub globalnych sieci produkcji uważa się przede wszystkim: dobra inwestycyjne (BEC 41), samocho-

dy osobowe (BEC 51), środki transportu przemysłowego (BEC 521) oraz dobra konsumpcyjne trwałego użytku (61).

⁵ Import samochodów z krajów trzecich wzrósł w strefie euro w 2011 r. o 9,3%. Import komputerów zmniejszył się o 5,3% (z Czech wzrósł o 14,6%; Czechy są drugim eksporterem komputerów do strefy euro po Chinach). Import odbiorników telewizyjnych obniżył się o 20,5% (z Chin zmniejszył się o 7,7%; jednocześnie z Rumunii zwiększył się o 33,0%).

⁶ Liczba nowych rejestracji samochodów we Włoszech zmniejszyła się w 2011 r. o 10,9%, podczas gdy w Niemczech nastąpił jej wzrost o 8,8% (wpłynęło to na wzrost eksportu z Polski części motoryzacyjnych). Szczególnie niekorzystna była sytuacja Fiata, który odnotował na rynku europejskim jeden z najgłębszych spadków

sprzedaży (liczba nowych rejestracji samochodów zmniejszyła się o 17,3% w porównaniu z rokiem 2010). Natomiast znacznie lepsze wyniki osiągnęły fabryki grupy Volkswagen (tłumaczy to wzrost eksportu samochodów w Czechach).

⁷ Zwiększyła się natomiast, mimo silnego obniżenia popytu importowego w Grecji, wartość polskiego eksportu do Grecji o 13,6%. Wzrost ten wynikał jednak z realizacji eksportu statków o wartości 150 mln euro (co stanowiło ponad 25% wartości sprzedaży do tego kraju). Wartość eksportu pozostałych towarów do Grecji obniżyła się natomiast w 2011 r. o 14,7% (po spadku o 12,5% w 2010 r.).

ABC UNII EUROPEJSKIEJ

CZY EUROPEJSKA INICJATYWA OBYWATELSKA OŻYWI DEBATĘ PUBLICZNĄ W UE?

Marzenna Błaszczuk-Zawiła*

W 62. rocznicę ogłoszenia deklaracji Schumana, 9 maja 2012 r., zarejestrowana została pierwsza europejska inicjatywa obywatelska (EIO). To nowe, ponadnarodowe narzędzie demokracji bezpośredniej, wprowadzone przez Traktat z Lizbony, ma wzmocnić demokratyczne podstawy Unii, przybliżyć ją do obywateli i – analogicznie jak na poziomie krajowym – ożywić debatę publiczną. EIO nie jest równoznaczna z prawem inicjatywy ustawodawczej przewidzianym w systemach prawnych państw członkowskich. Prawo to należy bowiem – z nielicznymi wyjątkami – do kompetencji Komisji Europejskiej (KE). Europejska inicjatywa obywatelska jest natomiast narzędziem wywierania wpływu na KE, by inicjowała określone akty prawne. Przyznane obywatelom prawo jest zatem podobne do posiadanego wcześniej przez Radę Unii Europejskiej (RUE) i Parlament Europejski (PE).

Aktywniejsze włączenie się obywateli w dyskusje na temat ważnych dla nich spraw oraz ich bezpośredni udział w procesie legislacyjnym w Unii są bardzo istotne z uwagi na rosnącą liczbę, zakres i restrykcyjność aktów prawnych powstających na szczeblu unijnym.

Przebieg prac nad EIO

Propozycja inicjatywy obywatelskiej na poziomie unijnym została zgłoszona podczas obrad Konwentu w sprawie przyszłości Europy, w trakcie opracowywania Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy. Mimo sceptycznego podejścia wielu rządów do tej idei, artykuł o inicjatywie obywatelskiej wprowadzony do projektu

traktatu konstytucyjnego został zachowany w Traktacie z Lizbony¹. Jego postanowienia były bardzo ogólne i zobowiązywały instytucje UE do sprecyzowania zasad i warunków wystąpienia z inicjatywą obywatelską².

Pod koniec 2009 r. Komisja opublikowała zieloną księgę w sprawie EIO³ i zapoczątkowała debatę publiczną nad tą kwestią. Sugestie otrzymane podczas konsultacji społecznych zostały włączone do pierwotnej propozycji KE z marca 2010 r., stanowiącej podstawę negocjacji legislacyjnych między PE i Radą UE⁴. Rada UE przyjęła stanowisko w sprawie ogólnego podejścia do projektu rozporządzenia w czerwcu 2010 r. Wówczas też podjęła decyzję o rozpoczęciu negocjacji z PE⁵.

Pracom nad procedurami i warunkami stosowania EIO towarzyszyła ożywiona debata. Ujawniła ona wiele obaw i oporów przed jej wdrożeniem. Podejście Komisji i Rady było względnie zachowawcze, a ich wnioski zawierały liczne zastrzeżenia, które w poważnym stopniu mogły ograniczyć możliwości stosowania EIO, a nawet zniechęcić obywateli do korzystania z tego instrumentu⁶. Z kolei PE bardzo popierał inicjatywę i miał znaczny wpływ na końcowy kształt postanowień⁷. Ostatecznie w tekście rozporządzenia zawarto większość postulatów przedstawionych przez PE w trakcie negocjacji z myślą o uproszczeniu procedur, w tym w szczególności: obniżono próg minimalnej liczby państw członkowskich, z których pochodzą sygnatariusze inicjatywy (z jednej trzeciej do jednej czwartej), zrezygnowano z dopuszczenia osób prawnych do występowania z EIO, zmieniono termin przeprowadzenia tzw. testu dopuszczalności inicjatywy (sprawdzenie dopuszczalności inicjatywy przed rejestracją, a nie dopiero po zebraniu 300 tys. głosów poparcia od obywateli pochodzących z co najmniej trzech państw członkowskich), a także wprowadzono możliwość publicznego wystąpienia organizatorów inicjatywy na forum PE⁸.

Przepisy proceduralne dotyczące EIO zostały przyjęte w lutym 2011 r. i weszły w życie 1 kwietnia 2012 roku⁹.